

2021

Årsrapport for Arbeidsmedisinsk avdeling ved St. Olavs hospital

---

Innhold

1	Innledning.....	4
1.1	Administrativ plassering.....	4
1.2	Lokaler.....	4
2	Visjon og strategi.....	4
2.1	Nasjonal strategi for de arbeidsmedisinske avdelingene.....	4
2.2	Strategi for arbeidsmedisinsk avdeling, St. Olavs hospital.....	4
	.....	5
2.3	Handlingsplan 2021.....	6
3	Presentasjon av avdelingens ansatte.....	6
3.1	Arbeidsmedisinsk avdeling.....	6
3.2	Regionalt senter for astma, allergi og overfølsomhetssykdommer (RAAO).....	6
3.3	Universitetstilknøytning.....	7
4	Covid 19- pandemien.....	7
5	Pasientutredning.....	7
5.1	Arbeidsmedisinsk poliklinikk.....	7
5.2	RAAO.....	8
5.2.1	RAAO poliklinikk/ drift.....	8
5.2.2	RAAO kompetanseheving og kvalitet.....	10
6	Yrkeshygiene.....	11
7	Nasjonalt fagkompetansesenter for landbrukshelse.....	12
8	Helseplattformen.....	12
9	Utadrettet kunnskapsformidling.....	13
9.1	Temadager og frokostseminarer:.....	13
9.2	Eksterne foredrag.....	13
9.3	Deltakelse på kurs / konferanser / faglige møter.....	14
9.4	Høstmøte 2021.....	15
10	Utdanning.....	15
10.1	Undervisning.....	15
10.1.1	Internundervisning.....	16
10.1.2	Medisinstudenter.....	16
10.1.3	Masterstudenter og EVU-kurs.....	16
10.2	Spesialistutdanningen og legers videre- og etterutdanning.....	16
11	Forskning.....	17

11.1	Prosjekter	17
11.2	Publikasjoner	18
11.2.1	Rapporter	18
11.2.2	Innlegg på konferanser	18
12	Eksterne samarbeidspartnere, verv og oppdrag	19
12.1	Samarbeid om landbrukshelse	19
12.2	Avdelingens verneombud og tillitsvalgte	19
12.3	Eksterne verv	19

1 Innledning

1.1 Administrativ plassering

Arbeidsmedisinsk avdeling er administrativt underlagt Klinikkk for Lunge- og arbeidsmedisin ved St. Olavs Hospital HF – Universitetssykehuset i Trondheim. Klinikksjef i 2021 var Sveinung Sørhaug. Avdelingen er også tilknyttet Institutt for samfunnsmedisin og sykepleie ved Fakultet for medisin og helsevitenskap ved NTNU.

1.2 Lokaler

Avdelingen har lokaler i østfløya i 2. etg i 1902-bygget på sykehuset, og huser både Arbeidsmedisinsk avdeling og Regionalt senter for astma, allergi og overfølsomhet (RAAO), som er organisert under Arbeidsmedisinsk avdeling.

2 Visjon og strategi

2.1 Nasjonal strategi for de arbeidsmedisinske avdelingene

Avdelingsledermøtet (forum for avdelingslederne ved de arbeidsmedisinske avdelingene og STAMI) vedtok i 2017 en [felles nasjonal strategi for de arbeidsmedisinske avdelingene](#).

2.2 Strategi for arbeidsmedisinsk avdeling, St. Olavs hospital

Avdelingen har også utarbeidet sin egen visjon, strategi og mål. Her har vi tatt hensyn både til St. Olavs visjon og strategi og den vedtatte nasjonale strategien for de arbeidsmedisinske avdelingene.

Visjon: Et sunt arbeidsliv

Overordnet strategier:

- Relevans for og dialog med arbeidslivet og brukere
- Høy kvalitet
- Utnyttelse av fordelene ved tverrfaglighet og arbeid i nettverk

Verdier:
Trygghet
Respekt
Kvalitet

Arbeidsområde 1: Arbeidsmedisinsk avdeling: En attraktiv arbeidsplass	Arbeidsområde 2: Pasientutredning og behandling	Arbeidsområde 3: Forebygging og helsefremming i arbeidslivet	Arbeidsområde 4: Utadretta kunnskaps- formidling	Arbeidsområde 5: Formalisert utdanning	Arbeidsområde 6: Forskning	Miljømedisin
<p>Delmål:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Sørge for et inkluderende og trygt arbeidsmiljø som gir utviklingsmuligheter for alle ansatte -Legge til rette for intern kompetanseutvikling -Til enhver tid være oppdatert på relevante fagområder 	<p>Delmål:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Høy kvalitet og likeverdige tjenester -Være åpen for å utrede nye arbeidsrelaterede tilstander -Høyt nivå ved utredning i samarbeid med hud, lunge, psykolog -RAAO: Effektiv tverrfaglighet -Lungeutredning på arbeidsplass 	<p>Delmål:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Være en synlig aktør for helsefremmende arbeidsliv og forebygging av arbeidsrelatert sykdom og skade 	<p>Delmål:</p> <ul style="list-style-type: none"> --Bidra til å styrke arbeidshelsefokuset innen relevant (helse-) utdanning -Være en sentral bidragsyter til økt kunnskap om arbeidsmiljøpåvirkning i samfunnet -Bidra til økt kompetanse i BHT 	<p>Delmål:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Utdanne spesialister i arbeidsmedisin -Legge til rette for hospitering for relevante yrkesgrupper -Opprettholde avdelingens bidrag til Medisinstudiet og tilstrebe videre bidrag til masterstudiet i HMS ved NTNU -Arbeide for å få videre- og etterutdanningskurs til Trondheim 	<p>Delmål:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Initiere og delta i forskning innenfor avdelingens kompetanseområde -Avdelingen skal ha minst 65 % universitetstilknytning -Bidra til økt samarbeid mellom avdelingene om forskning -Bidra til prosjektarbeid i BHT 	<p>Delmål:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Avklare rammebetingelser som muliggjør miljømedisinsk satsing ved avdelingene -Delta og bidra aktivt i arbeidet med Kompetansesenter for miljø og helse
<p>Kontinuerlige aktiviteter:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Aktivt presentere avdelingen ved eksterne arrangement -Ivareta hverandre i et aktivt sosialt miljø -Opplæring av ansatte -Legge til rette for videreutdanning -Gi anledning til å delta på kurs og kongresser nasjonalt og internasjonalt -Oppdatere stillingsbeskrivelser -Årlige medarbeidersamtaler med målrettet oppfølging 	<p>Kontinuerlige aktiviteter:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Aktiv bruk av samarbeidsmøter -Økende, men hensiktsmessig bruk av telefon- og videokonsultasjoner -Max 2 måneders ventetid før time -Punktlig i poliklinikken -Tilstrebe samordnet utredning -Aktiv kunnskapsdeling til kollegaer -Oppsøke relevante kurs og kompetansemiljø -Oppfordre til å involvere BHT/BHT-leger i utredning 	<p>Kontinuerlige aktiviteter:</p> <ul style="list-style-type: none"> Diskutere og avklare: <ul style="list-style-type: none"> -Hva forebygging og helsefremmende arbeidsliv er for oss -Hvilken rolle skal vår avdeling ha innen forebygging og helsefremmende arbeidsliv -Samarbeide om forebygging med Arbeidstilsyn, Arbeidsgiver, NAV og BHT 	<p>Kontinuerlige aktiviteter:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Fremme arbeidsmedisin inn mot andre avdelinger/klinikker/fagfelt -Aktivt bidra med medieoppslag innen vårt fagfelt -Være rådgivere i arbeidshelse spørsmål i vår region -Arrangere temadager og frokostseminar for BHT -Videreutvikle rådgivningstjenesten for BHT -Sentral bidragsyter innen definerte bransjer -Oppdatert og aktiv hjemmeside på Stolav.no 	<p>Kontinuerlige aktiviteter:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Godt plan for internundervisning -Godt forberedt undervisning -Prioritere tid til veiledning og supervisjon av LIS -Spesialistutdanningen tilpasses ny spesialiststruktur -Ved behov: utarbeide utdanningsplan for yrkeshygieniker i avdelingen -Bidrag inn i relevante yrkesfagutdanninger 	<p>Kontinuerlige aktiviteter:</p> <ul style="list-style-type: none"> --Alle skal gis anledning til å delta i forskningsprosjekter -Aktivt forsknings-samarbeid med andre institusjoner eller aktører -Benytte avdelingens forskningsrådgiver 	<p>Kontinuerlige aktiviteter:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Være åpen for samarbeid med Folkehelseinstituttet -Arbeide for å opprette stillinger innen miljømedisin i vår avdeling Undervisning i miljømedisin IIIC

2.3 Handlingsplan 2021

Ut fra ovenstående mål og strategi har vi utarbeidet en handlingsplan knyttet til utvalgte delmål i alle arbeidsområdene. Handlingsplanen gjennomgås jevnlig for å se til at tiltakene blir fulgt opp.

3 Presentasjon av avdelingens ansatte

Personalet ved avdelingen har i 2021 bestått av:

3.1 Arbeidsmedisinsk avdeling

- Avdelingssjef / overlege Siri Slåstad
- Overlege Toril Synnøve Nilsen (nestleder og fast stedfortreder for avdelingssjef)
- Overlege Sindre Rabben Svedahl
- Overlege Torkild Sitter (80%)
- Overlege Erlend Hassel (50%)
- Overlege Signe Lohmann-Lafrenz (10%) (90% forskning)
- Overlege Bjørn Hilt (ansatt 30% fram til 01.07.21, tilknyttet avdelingen hele året)
- Yrkeshygieniker Anna Overn Nordhammer
- Yrkeshygieniker Hans Thore Smedbold (fra april 2021)
- Psykologspesialist Heidi Hove Bergmann (10%)
- Sykepleier Liv Bjerke Rodal (50%)
- Kontorfullmektig Lena Brødreskift (80%)
- Lege i spesialisering Hilde Brun Lauritzen
- Lege i spesialisering Hanne Marie Borg Høyset (80%)
- Lege i spesialisering Anna Hermanrud (fra mai 2021)
- Lege i spesialisering Odd Ivar Lundseng (50%) (fra mars 2021)
- Forsker Pål Romundstad (10 %)

3.2 Regionalt senter for astma, allergi og overfølsomhetssykdommer (RAAO)

- Overlege Anders Tøndell (50%)
- Sykepleier Liv Rodal (50%)
- Kontorfullmektig Lena Brødreskift (20%)
- Overlege Nina Moe (pediatri) (20%)
- Overlege Kristina Vensloviene (lungemedisin) (20%)
- Overlege Børge Østhus (hudsykdommer) (20%)
- Overlege Vibeke Stenhaug Langaas (allmennpraksis / immunologi) (20%)
- Overlege Sveinung Larsen (pediatri) (20%) (fra juni 2020)
- Psykologspesialist Heidi Hove Bergmann (10%)
- Lungesykepleier Laila Wehn (40%)
- Lungesykepleier Anne Stine Fossum (10%)
- Lungesykepleier Kristin Hjelmeland 40 %
- Klinisk ernæringsfysiolog Tea Seline Nergård Rønne (30%)

3.3 Universitetstilknytning

Arbeidsmedisinsk avdeling er tilknyttet Institutt for samfunnsmedisin og sykepleie (ISM) ved Fakultet for medisin og helsevitenskap, NTNU. Bjørn Hilt er tilknyttet ISM som professor emeritus, og Sindre Rabben Svedahl har 20 % bistilling som førsteamanuensis II. Hilde Brun Lauritzen og Erlend Hassel er begge ansatt i 10% stilling som førsteamanuensis II. Siri Slåstad, Toril Nilsen, Anna Nordhammer, Hans Thore Smedbold og Torkild Sitter er ansatt som universitetslektorer i 5 %. Avdelingen finansierer selv 4 5% stillinger. Signe Lohmann-Lafrenz har deltidsengasjement som forsker ved ISM. Anders Tøndell (RAAO) er ansatt som universitetslektor i 20% ved Institutt for sirkulasjon og bildediagnostikk.

4 Covid 19- pandemien

Avdelingen kunne fortsette med stort sett normal drift under pandemien, også i 2021. De fleste ansatte har vært tilstede på avdelingen, men vi har brukt hjemmekontor når det har vært behov for å unngå at vi var for mange samtidig på møterommet og i lokalene. Alle møter har vært holdt som en kombinasjon av Skypemøter og fysiske møter. På denne måten har smittevernet vært godt ivaretatt. Pasientutredningene har i noe større grad foregått på telefon eller video, men vi har avtalt oppmøte når det var behov for tilleggsundersøkelser eller når pasient eller lege ønsket det. Vi har ikke hatt spesifikke pandemirelaterte oppdrag fra sykehuset, men har bidratt når det gjelder rådgivning om verneutstyr, samt bistått Arbeidsmiljøavdelingen med kartlegging av eksponering for klordioksid blant renholdere.

5 Pasientutredning

5.1 Arbeidsmedisinsk poliklinikk

Poliklinikkvirksomheten er en av avdelingens hovedoppgaver. Her utredes pasienter med spørsmål om mulige sammenhenger mellom påvirkninger i arbeid og sykdom/helseplager. De fleste henvisningene til Arbeidsmedisinsk poliklinikk er fra fastlege/allmennlege. Vi får også henvisninger fra andre sykehusavdelinger, først og fremst fra lungeavdelingen og hudavdelingen, samt privatpraktiserende spesialister og bedriftsleger. I tillegg har vi mange sakkyndighetsoppdrag for NAV i forbindelse med spørsmål om yrkessykdom. De fleste som blir henvist til poliklinikken er fra vår egen helseregion, men vi har også henvisninger fra andre deler av landet, heriblant noen saker til fornyet vurdering. Vi har i 2021 hatt nokså kort ventetid ved poliklinikken, og de fleste får time innen to måneder etter at vi har mottatt henvisningen. Utredningene skjer gjennom et tverrfaglig samarbeid mellom lege og yrkeshygieniker. Psykolog og sykepleier deltar der det er hensiktsmessig. Vi har faste møter med henholdsvis lunge- og hudavdeling for å diskutere saker.

Personer med lungesykdommer og andre luftveisplager utgjør den største sykdomsgruppen ved poliklinikken, og det er astma og KOLS som dominerer. Vi får også henvist pasienter med kreftsykdom, hovedsakelig lungekreft. Av andre tilstander kan nevnes hånd-arm-vibrasjonsskade og hudsykdommer. Enkelte av dem som henvises har ingen spesifikk sykdomsdiagnose men har plager i form av ulike symptomer, slik som hoste, hodepine, konsentrasjonsvansker, tretthet og uvelhet. Av og til dreier dette seg om overfølsomhetstilstander, og vi tilbyr en kartlegging ved psykolog hvis vi mener dette kan være til nytte. For 2021 ble det registrert 353 konsultasjoner, hvorav 116 var videokonsultasjoner.

5.2 RAAO

RAAO har to kjerneoppgaver:

1) RAAO poliklinikk

- Pasienter med kompliserte eller sammensatte allergier, spesielt
  - Matvareallergier
  - Medikamentallergi
  - Vaksinereaksjoner, inkludert etter koronavaksine
  - Uavklart allergisykdom (Slike pasienter kan ha vedvarende uløste helseplager, og hyppig bruk av helsetjenester over flere år, med økt sykkelighet, uten at de får adekvat utredning og behandling eller forklaring på sine plager)
- Pasienter med alvorlig astma
- Pasienter med annen overfølsomhet (eks. luktoverfølsomhet, el-allergi, diffuse inneklimalplager)

2) RAAO kompetanseheving og kvalitet

- Formidling av kunnskap om allergisykdommer til befolkningen, skolehelsetjenesten og helsestasjoner, samt til primærhelsetjenesten og samarbeidende sykehusavdelinger, både lokalt og regionalt
- Utarbeidelse av nasjonale retningslinjer for håndtering av alvorlige allergiske reaksjoner som anafylaksi, alvorlig astma, allergen immunterapi, vaksineallergi og medikamenter mm.

Denne aktiviteten skjer delvis regionalt ved ulike typer kurs, møter, utspill i media osv. Det er også et godt samarbeid med de andre RAAO-ene.

En målsetting er at vanlige allergiske problemstillinger skal håndteres adekvat på et lavere nivå i helsetjenesten, og at RAAO-ene skal håndtere de mest kompliserte problemstillingene. Dette krever en betydelig kompetanseoppbygging og -overføring innenfor særlig matallergi og medikamentallergi til regionale sykehus og primærhelsetjenesten.

5.2.1 RAAO poliklinikk/ drift

RAAO poliklinikk

RAAO har økende mengde henvisninger. Det tar mye tid å behandle henvisninger, eventuelt avvise og gi tilbakemelding pr. post. Dette arbeidet blir verken registrert eller fakturert. Saken er tatt opp med ledelsen. Det har i hovedsak vært Anders som har behandlet henvisningene, med hjelp av Børge og Sveinung.

Den stadig økende mengden henviste pasienter lar seg ikke ivareta med ressursene som RAAO-Midt har nå, og dette gir økte ventelister og fristbrudd. RAAO-Midt vil ikke kunne gi et tilbud til alle pasienter med relevant behov for slik spesialisert allergiutredning uten økning av ressurser ved vår enhet. Det er derfor søkt om midler til økt legeressurs. Se punkt under «RAAO kompetanseheving og kvalitet».

I følge verktøyet «Styringskort» har RAAO poliklinikk hatt følgende aktivitet i 2021 (2020).

1) Polikliniske konsultasjoner totalt:	848 (702)
• Videokonsultasjoner:	32 (45)
• Telefonkonsultasjoner:	224 (109)

2) Matvareprovokasjoner og medikamenttesting: 112

Vi mottok ingen henvisninger for hjemme-matprovokasjoner for pasienter med mistanke om Non-cøliakisk glutensensitivitet i 2021. Årsaken er antagelig nært knyttet til at økonomisk stønad fra NAV opphørte.

3) RAAO Dagpost

1. mars opprettet vi besøksregistreringen RAAO Dagpost. For å bli besøksregistrert som dagpasient må behandlingsoppholdet, med aktiv utredning/behandling, være over 5 timer. Dette gjelder enkelte av pasientene som er til medikamenttesting og matvareprovokasjoner. Totalt ble 17 pasienter registrert ved Dagposten i 2021 (Kilde: Styringskort).

Permisjoner:

Sommerpermisjon fra RAAO

Enkelte deltidsansatte i RAAO går inn i vaktplan på «moder-avdeling» og får permisjon fra RAAO under sommerferieavvikling (uke 25-32). For sommeren 2021 overføres lønnsutbetaling fra RAAO til «moder-avdeling» til følgende ansatte:

- Laila Wehn, Mona Meier og Anne Stine Fossum: uke 25- 32
- Nina Moe 1.7- 31.8
- Kristina Vensloviene uke 25 -32
- Vibeke Langaas uke 25-34
- Sveinung Larsen uke 25-32

Overlegepermisjoner:

- Sveinung Larsen: 1.10-1.12
- Vibeke Langaas: 22.11-24.1.22

Permisjon: Nina Moe: uke 42-44 for å jobbe på privat barnelegesenter.

Koronavaksine og allergi:

Utredning allergisk reaksjon mot koronavaksine: Anders deltok sammen med representanter fra RAAO i de andre helseregionene, samt Helsedirektoratet, i å utarbeide nasjonale retningslinjer for denne pasientgruppen. Juni 21 startet RAAO utredning med påfølgende vaksinerings der det var aktuelt, for pasienter med mistanke om allergisk reaksjon på koronavaksine. Dette var en ny pasientgruppe for RAAO og vi erfarte at vi måtte bruke mye tid på trygging og informasjon, de fleste av pasientene var bekymret og engstelige. Vi planla derfor poliklinikken med 3-4 sykepleiere og en lege, brukte alle konsultasjonsrommene og ga pasientene mulighet til forlenget observasjonstid. Flere av pasientene ga uttrykk for at de følte seg godt i varetatt og at det bidro til at de greide å gjennomføre vaksinasjonen. Vi hadde høy anafylaksiberedskap, og én pasient fikk sikker anafylaksi og behov for adrenalin. Vi har ikke fått eksakte tatt på antall pasienter, men anslår at det er rundt 25-30 pasienter i 2021.

Vaksineringsdugnad av ansatte:

Alle klinikker ble bedt om å bidra i koronavaksinerings av sykehusansatte. Liv bidro med flere «vakter/økter», «dugnaden» var organisert av avdeling for smittevern og Arbeidsmiljøseksjonen. Prioriterte grupper av ansatte fikk tilbud om dose 1 og 2 og dette ble først utført i 2.etg vestfløya i 1902-bygget og deretter flyttet til kjelleren i Nevro øst. Etter hvert som tilgangen til vaksiner ble bedre overtok kommunen dette ansvaret.

RAAO Arbeidsforum:

Møtet ble gjennomført hver 2. uke: Arbeidsforum er et «pasientrettet forum som skal bidra til å sikre helhetlig og tverrfaglig utredning og behandling av pasienter med komplekse allergologiske problemstillinger». Forumet brukes også til å planlegge og koordinere utredning og behandling i tillegg til å være en læringsarena. Møtene ble holdt som hybrid løsning; valgfritt fysisk oppmøte eller via Skype.

5.2.2 RAAO kompetanseheving og kvalitet

Allergolog: Allergologi er ikke en egen spesialistutdanning for leger, men et kompetanseområde som ferdige legespesialister utdanne seg til og søke om godkjenning i. I løpet av utdanningsperioden skal legen tilegne seg kunnskap og ferdigheter som er nødvendige for å utøve virksomhet som spesialist med godkjent kompetanse i allergologi, og med ansvar for pasienter med mistenkte allergiske sykdommer. Anders søkte og ble godkjent Allergolog i 2021. RAAO Midt-Norge har nå to allergologer, Nina og Anders.

Søknad om økt legeressurs: Vi har sendt søknad til Helse Midt-Norge om økt legeressurs. Vi ønsker at det opprettes en utdanningsstilling for allergolog ved RAAO HMN. En slik stilling vil kunne gi anledning for legespesialister ved andre avdelinger på St. Olavs hospital, andre sykehus i regionen eller spesialister i allmenmedisin mulighet til å arbeide med komplisert allergisykdom i en tidsbegrenset periode og oppnå godkjent kompetanse i allergologi. Dersom det gis mulighet til å opprette en 1-2 årlig 50 % stilling for utdanning av legespesialister i kompetanseområdet allergologi, ønsker RAAO HMN å ta ansvar for veiledning og opplæring. Over en periode på 10 år vil en slik stilling kunne bidra til 5 (-10) legespesialister med godkjenning i kompetanseområdet allergologi, noe som vil være et betydelig og nødvendig løft for bedre lokal og regional behandling av den økende gruppen pasienter med allergisykdom, inkludert matallergi og medikamentallergi. Dette er også nødvendig for å kunne gi et mer likeverdig tilbud til pasienter på tvers av geografi i vår helseregion.

Allergifrisk 2021:

Allergifrisk er det årlige allergiseminalet i regi av Helsedirektoratet og de fire RAAOene (Regionalt senter for astma, allergi og overfølsomhet). Sammen med Helsedirektoratet var det RAAO Midt-Norge og RAAO Helse sør-øst som var ansvarlig for programmet og gjennomføringen i 2021. Pga pandemi ble Allergifrisk 2021 arrangert som et digitalt seminar. RAAO Midt-Norge samlet sine ansatte i et stort seminarrom på St. Olav, med 2 meters mellom hver person, for felles seminar med mulighet til refleksjon og diskusjon mellom foredragene.

Allergiveiledere / nasjonale retningslinjer:

Matallergiveileder: Nina, Anders og Liv i forfattergruppa. Offentliggjort under allergifrisk i april 2021.

Revidering av Praktisk veileder i allergivaksinasjon: Liv med i forfattergruppa.

AIT-veileder oppstart vår 2020 og skal ferdigstilles i løpet av 2022.

Anders var i gruppen som utarbeidet nasjonale retningslinjer for allergiutredning koronavaksine.

Prosjekt:

RAAO Matallergiprojektet har økonomiske midler fra Helsedirektoratet. Koordinatorene i RAAO er prosjektledere og har laget 13 korte informasjonsfilmer om matallergi, med bistand fra film- og videoprodusent «Mann AV Huse». Disse er offentliggjort på RAAOs nettsider og kan brukes fritt av

og for alle, men er spesielt tenkt til bruk i undervisning til barnehager og skoler. Filmene skal senere inngå i et E-læringskurs for barnehage- og skoleansatte. Matallergi prosjektets varighet er fram til 2024.

Nettverkssamling:

RAAO-nettverkssamling ble arrangert onsdag 22.- torsdag 23. september på Fornebu i Oslo. Helsedirektoratet er vertskap og betaler for oppholdet. Hvert enkelt RAAO belastes for reise. Samtlige RAAO-er er representert og kan invitere med inntil 8 personer, RAAO Midt-Norge var representert med følgende ansatte: Laila, Liv, Anne Stine, Vibeke, Anders, Nina, Tea og Lena.

NSF faggruppe astma og allergi: Liv er i styret i NSF faggruppe Astma og allergi, en arena for kunnskapsdeling og faglig påfyll til sykepleiere som arbeider med pasienter med astma og allergi. Liv har ansvar for å arrangere fagdag. I 2021 ble arrangementet holdt ved Meet Ullevål i Oslo, gjennomført med valgfri fysisk eller digital deltakelse pga pandemi.

Utsatte eller avlyste arrangement i RAAO pga pandemi:

2.juni: Anders og Sveinung var engasjert som foredragsholdere, bl.a. presentere matallergiveilederen, til kveldsarrangement rettet mot barneleger i Midt-Norge. Alle sykepleiere i RAAO og flere leger hadde planlagt deltakelse.

Allergifrisk: kun digital

AIT-kurs arrangert av Bergen: utsatt til 2022.

6 Yrkeshygiene

Etter en periode med kun én yrkeshygieniker ved avdelingen, begynte Hans Thore Smedbold 1. april. Han startet i 20% stilling og i 100% stilling fra 1. august.

Prosjektet tildelt fra Mattilsynet og Landbruksdirektoratet, angående kunnskapsstatus på området plantevernmidler og helse, ble ferdigstilt våren 2021 og presentert for oppdragsgiverne. Rapporten ble også presentert på Nordisk fag- og forskningsmøte om landbrukshelse på Skjetlein, 6-8.09.21. Våren var ellers preget av en serie kurs for Norsk Landbruksrådgivning.

Høsten ble preget av planlegging og forberedelse til første del av feltarbeid i forskningsprosjektet SHInE - Effects of interventions to prevent work relatet asthma, allergy and other hypersensitivity reactions in Norwegian salmon industry workers. Feltarbeidet i nord og på Vestlandet startet høsten 2021, mens feltarbeidet i Midt-Norge gjennomføres våren 2022. Begge våre yrkeshygienikere deltar aktivt i flere av arbeidspakkene. Yrkeshygieniker ved avdelingen har også gitt bistand til Arbeidsmiljøavdelingen på St. Olavs Hospital med kartlegging av eksponering for klordioksid gass hos renholdere.

Som del av arbeidet med å styrke og bedre tilbudet knyttet til utredning av pasienter med yrkesdermatitt, ble det høsten 2021 tatt kontakt med Yrkesdermatologisk avdeling i Malmø for å lære mer om hudtesting av pasientspesifikt materiale. Det ble i den anledning gjennomført en studietur til Malmø i november av yrkeshygieniker Anna Nordhammer og Hans Thore Smedbold.

I tillegg til de aktiviteter som er beskrevet ovenfor har arbeidet i stor grad bestått av eksponeringsvurderinger i forbindelse med den polikliniske virksomheten, både ved opptak av

pasienters arbeidsanamnese og ved deltakelse på pasientmøtene. Undervisning ved NTNU har også tatt tid i tillegg til annen sporadisk undervisning og rådgivning.

Det har også vært arbeidet med flere store prosjektsøknader i samarbeid med Faggruppe for HMS ved Institutt for industriell økonomi og teknologiledelse (IØT-NTNU) og Nasjonalt fagkompetansesenter for landbrukshelse.

Yrkeshygieneaktiviteten 2021 har til en viss grad preget av Covid-19 pandemien, med færre bedriftsbesøk og eksterne kartlegginger enn vanlig.

7 Nasjonalt fagkompetansesenter for landbrukshelse

Prosjektet Nasjonalt fagkompetansesenter for landbrukshelse har hatt et aktivt år. Brit Logstein har fått med Aina Winsvold som medarbeider i prosjektet. I 2019 og 2020 var Brit Logstein leder for senteret i en 45 % stilling. Fra 2021 og ut 2023, er Aina Winsvold medarbeider i 18 % stilling, og Logstein reduserer sin stilling tilsvarende. Aina Winsvold er seniorutreder og forsker ved Ruralis, lokalisert i Oslo i tillegg. På grunn av at Aina er lokalisert i Oslo blir det enklere for senteret å ha fysisk kontakt med organisasjoner og personer i Oslo og omegn, enn tilfellet var i 2019 og 2020.

En viktig aktivitet i 2021 var planlegging og gjennomføring av nordisk konferanse om landbrukshelse, i september, på Skjetlein i Trondheim. Det var 75 påmeldte deltagere, og 33 faglige innlegg. Ellers er det viktig å nevne at fagkompetansesenteret bidro til opprettelsen av prosjektet *Rus og avhengighetsproblematikk i landbruket*, finansiert av Damstiftelsen. Prosjektet ledes av Aina Winsvold gjennom hennes stilling ved Ruralis.

Logstein og Winsvold har deltatt i en rekke møter med aktører som er relevante med tanke på finansiering og aktører som er relevante med tanke på faglig samarbeid når prosjektet blir forlenget.

8 Helseplattformen

Torkild Sitter har vært avdelingens fagekspert og har fra høsten 2020 blitt lønnet 20% fra prosjektet. Vi oppnådde i 2020 forståelse for at arbeidsmedisin er en egen spesialitet, og fra høsten 2020 fikk vi vår egen applikasjonsanalytiker og startet arbeidet med en arbeidsmedisinsk journalløsning.

Tilsvarende arbeid for allergologifeltet og RAAO kom først i gang i mai 2021. Ettersom allergologi er et fag som utøves over hele regionen og på tvers av flere spesialiteter, ble det satt sammen en arbeidsgruppe med deltakere fra alle helseforetak og fagfelt som pediatri, lunge, hud, ØNH og arbeidsmedisin. RAAO var representert ved fagekspert Torkild Sitter, men både Liv Rodal (sykepleier) og Anders Tøndel (lege) deltok på flere møter. Lena Brødreskift har med kunnskap om administrative rutiner hatt en nøkkelrolle i bygging av løsning for både arbeidsmedisin og RAAO.

Applikasjonsanalytikere (systembyggere) har vært Marianne Gullvåg for arbeidsmedisin og Mette Stokke Lynum for allergologi.

Tema det har vært arbeidet med i 2021 er bl a.:

- Utarbeidelse av «Ordering tools» inkludert preferanselister

- Utarbeidelse av flytskjema («Flowsheets»)
- Utarbeidelse av maler for hhv kliniske notater og pasientinstruksjoner (SmartText og SmartPhrase)
- Migrering av data fra DocuLive, Picis, PADS, Natus med flere
- Koordinering opp mot nasjonale standarder og aktuelle eHelseprosjekter
- SNOMED (medisinsk kodeverk)
- Tekster for dialog med pasienter via HelsaMi
- Planlegging av opplæringsaktiviteter

9 Utadrettet kunnskapsformidling

9.1 Temadager og frokostseminarer:

Avdelingen har siden starten i 1990 arrangert arbeidsmedisinske temadager og frokostseminarer. Målgruppe er bedriftshelsepersonell i Midt-Norge og andre interesserte. Både frokostseminar og temadag er en viktig arena for avdelingen til å komme i kontakt med og utveksle erfaring med BHT-personell og andre som arbeider med arbeidsmedisin. Pga pandemi ble det bare arrangert ett møte, på TEAMS, (juni 2021). Dette var for yrkeshygienikere i vår region.

9.2 Eksterne foredrag

Siri Slåstad:

- Symptomer på luftveisplager hos norske bønder og trender over tid – foredrag på Nordisk fag- og forskningsmøte om landbrukshelse på Skjetlein, 06.09.21.
- Arbeidsrelaterte lungesykdommer - hva bør legene tenke på? Kurs i lungesykdommer for generell indremedisin, Trondheim, 01.10.21.
- Yrkesastma. Allergologi grunnkurs II, Oslo, 20.10.21.
- Kasuistikk om lakseastma. Høstmøtet i norsk lungemedisinsk forening 12.11.21

Anders Tøndell:

- Allergi og astma, Allergologi grunnkurs I, Bergen, 09.03.21
- Biologisk behandling av alvorlig astma, Rino-sino-søvnkurs, digitalt WT, 27.04.21
- Behandling alvorlig astma, Lungekurs for leger i spesialisering, Teams, 27.09.21
- Alvorlig astma og biologisk behandling, Nasjonal Nettundervisning ØNH, 21.10.21
- Eosinofil sykdom i luftveier: Voksentoppseminar, NFAI, Digitalt, 18.11.21

Hans Thore Smedbold:

- NYF Webinar: Grenseverdier for støv – dagens grenser i inn- og utland. 02.06.21
- Benzeneksponering historisk og i dag i ulike bransjer. Høstmøte for de arbeidsmedisinske avdelingene 18.-19.11.21

Toril Nilsen:

- Helsekader knyttet til bruk av plantevernmidler. Undervisning for rådgivere i Norsk Landbruksrådgivning, 24.03.21.
- Helsekader knyttet til bruk av plantevernmidler. Undervisning for tilknyttede bedriftshelsetjenester (NLR), 02.06.21.

Anna Nordhammer:

- Plantevernmidler og helse. Om hva plantevernmidler er og klassifisering av preparatene. Undervisning for rådgivere i Norsk Landbruksrådgivning (NLR) 27.1.21
- Plantevernmidler og helse. Om eksponering og tiltak. Undervisning for rådgivere i NLR 24.2.21.
- Plantevernmidler og helse. Om verneutstyr. Undervisning for rådgivere i NLR 24.2.21.
- Plantevernmidler og helse. Om hva (kjemiske) plantevernmidler er og litt om de preparatene som brukes til profesjonell bruk i Norge. Undervisning for tilknyttede bedriftshelsetjenester (NLR), 21.6.2021
- Pesticider – eksponeringssituasjon i Norge. Høstmøte for de arbeidsmedisinske avdelingene 18.-19.11.21

9.3 Deltakelse på kurs / konferanser / faglige møter

Pga pandemi har det også i 2021 vært svært liten reisevirksomhet og dermed også mindre deltakelse på konferanser og faglige møter, selv om noen arrangementer har vært digitale.

Bjørn Hilt:

- EU Cost prosjektet 16123, Safety and risk management in agriculture, Managing committee meeting, Lisboa 2.-3.9.21. Digitalt
- Nordisk fag- og forskningsmøte om landbrukshelse på Skjetlein, 6.-9.21.

Siri Slåstad:

- Nordisk fag- og forskningsmøte om landbrukshelse på Skjetlein, 6.-9.21.

Toril Nilsen:

- Veilederkurs RegUt 26.-27. 10.20

Anna Overn Nordhammer:

- STAMI webinar om støy 7.4.21
- NIVA kurs Assessment of cancer risk (webinar), 4.-6.5.21
- STAMI webinar om asbest, 17.6.21
- 2021 Nordic Meeting on Agricultural Occupational Health and Safety – 6.-8.9.21
- NYF årskonferanse 2021 (webinar): 26.-27.10.21
- Høstmøtet: 18.-19.11.21

Hans Thore Smedbold:

- NYF webinar: «Med støv på hjernen – prøvetaking og vurdering av støveksposering. 02.6.21
- NYF årskonferanse 2021 (webinar): 26.-27. 10.21.
- NIVA kurs: Nanoparticles at Workplaces: Hazards, exposure and control 26.–28. 10.21.
- Høstmøtet: 18.-19.11.21.

Anders Tøndell:

- Møte om SIC, Bergen/Arb.med/Lunge, Skype Tirsdag, 13. 04.21
- Allergifrisk 2021, Onsdag, 21.04.21
- RAAO Nettverkssamling, Oslo, 22 – 23.9. 21

- Spesialistgruppe alvorlig eosinofil astma, «Nye metoder» 07.06.21
- Spesialistgruppe alvorlig eosinofil astma, «Nye metoder» 25.08.21
- Spesialistgruppe alvorlig eosinofil astma, «Nye metoder» 16.11.21

Hanne Marie Borge Høyset:

- Prosjektarbeid og forskningsmetoder i arbeidsmedisin, STAMI, 19.-22.4.21
- Miljømedisin, Tromsø, 6.-10.9.21
- Kurs i arbeidsrelatert psykisk sykdom og psykososiale forhold i arbeidslivet, STAMI, 7.-10.6.21
- Statistikk via internett, del 1. Nettkurs Den norske legeforening 6.9.-15.11.21
- Deltakelse i veiledningsgruppe i arbeidsmedisin fra høsten 2019

Lena E Brødreskift:

- RAAO Nettverkssamling 22. – 23.09.21

Toril Nilsen:

- Møte i Midt-norsk forum for arbeidsmedisinere, 12.03.21
- Møte i Midt-norsk forum for arbeidsmedisinere, 07.04.21
- Statistikk via internett, del 1. Nettkurs Den norske legeforening 6.9-15.11.21

Torkild Sitter

- Allergifrisk, nettkurs 21.04.21.
- Veilederkurs, Trondheim 22. – 23.04.21
- Konferanse om landbrukshelse, nettkurs 06.09.21
- Høstmøte for arbeidsmedisinske avdelinger, nettkurs 18.- 19.11.21

9.4 Høstmøte 2021

Årets høstmøte for de arbeidsmedisinske avdelingene ble arrangert 18.-19.11.21, i Skien. Pga pandemien var vi på St.Olavs hospital på det tidspunktet anbefalt å ikke reise på konferanser, så vi deltok digitalt. Vi bidro med følgende innlegg:

- Pesticider – eksponeringssituasjon i Norge (Anna Nordhammer)
- Benzeneksponering historisk og i dag i ulike bransjer (Hans Thore Smedbold)
- Store Norske Leksikon – tverrfaglig arena - behov for tverrfaglig arbeid (Merete D. Bugge /Hans Thore Smedbold)
- Forskningsprosjektet STUNTH (St. Olavs undersøkelsen ny teknologi og helse) (Signe Lohmann-Lafrenz)

10 Utdanning

Nedenfor følger en oversikt over formalisert utdanning, samt annen kurs og utdanningsvirksomhet avdelingen har bidratt til i 2021.

10.1 Undervisning

Som ledd i kravene for leger som er i spesialistutdanning gjennomføres et program med tverrfaglige fagmøter og litteraturmøter i til sammen to timer hver uke

10.1.1 Internundervisning

Som ledd i kravene for leger som er i spesialistutdanning gjennomføres et program med tverrfaglige fagmøter og litteraturmøter i til sammen to timer hver uke.

10.1.2 Medisinstudenter

De fleste av de ansatte ved avdelingen er engasjert i undervisningen for medisinstudentene. Hoveddelen av undervisningen i arbeidsmedisin skjer i studentenes semester ID og IIIC, men faget undervises på flere stadier, ofte i samarbeid med andre fag. Støyskader blir for eksempel omtalt under ØNH-avdelingens undervisning om hørselsskader. Arbeidsmedisin har en del faglig overlapp med miljømedisin. Samlet timetall i arbeids- og miljømedisin for medisinstudentene er nå 43 timer forelesninger og 31 timer andre læringsformer, hvorav miljømedisinske tema undervist av eksterne undervisere utgjør 9 forelesningstimer. Undervisningen er under stadig utvikling, kanskje særlig ved at det blir litt færre forelesningstimer og mer bruk av andre undervisningsformen slik som blant annet team basert læring («TBL»).

I stadium ID blir det undervist om påvirkninger i arbeidslivet, og om arbeidsmiljøpåvirkninger og helse i utvalgte yrker. I stadium IIIC er en uke satt av til arbeidsmedisin. I denne uka blir det forelest over sentrale tema som ikke er dekket tidligere i studiet, og én dag brukes til bedriftsekskursjoner. I 2021 ble studentene fordelt mellom Nidar sjokoladefabrikk og Trøndelag ortopediske verksted, begge i Trondheim. På grunn av pandemien ønsket bedriftene et noe begrenset antall studenter på besøk i 2021, og plassene ble derfor fordelt med påmelding fra studentene.

10.1.3 Masterstudenter og EVU-kurs

Fra avdelingen undervises det med ujevne mellomrom også i arbeidsmedisin og yrkeshygiene ved Institutt for industriell økonomi og teknologiledelse på NTNU.

10.2 Spesialistutdanningen og legers videre- og etterutdanning

Avdelingen har til enhver tid leger i spesialisering (LIS-leger) og er midlertidig godkjent utdanningsinstitusjon for spesialiseringen i arbeidsmedisin. 27.02.19 ble det sendt inn søknad til Helsedirektoratet om godkjenning etter ny ordning. Søknadsbehandlingen har vært tidkrevende og vil pågå utover i 2022. Utdanningsutvalget ved avdelingen bestod i 2021 av Toril Synnøve Nilsen (utdanningsansvarlig overlege, i overlegepermisjon fra juni til november), Sindre Rabben Svedahl og Hanne Marie Borge Høyset. Utvalget har arbeidet med innføringen av ny spesialistutdanning, og det ble blant annet inngått to samarbeidsavtaler med bedriftshelsetjenester og arbeidet med å spesifisere læringsmål til ulike læringsarenaer ble startet. Man har påsett at utdanningen etter gammel ordning har fungert som tiltenkt. I 2021 fulgte alle LIS-legene på vår avdeling gammel spesialiseringsordning.

11 Forskning

11.1 Prosjekter

Pågående prosjektarbeid ved avdelingen vises stikkordmessig i tabellen nedenfor. Mer utførlige beskrivelser av de fleste av enkeltprosjektene finnes på hjemmesiden

www.stolav.no/arbeidsmedisin.

Prosjekt	Kommentarer
Lungehelse hos bønder	Samarbeid med HUNT. Analyser 2021.
Astma og allergi i lakseindustrien	Retrospektiv studie av polikliniske pasienter ved arbeidsmedisinsk avdeling. Oppstart desember 2019
SHINE	Multisenter intervensjonsstudie i lakseindustrien. Samarbeid med AMA i Tromsø og YMA i Bergen. Søkt om og innvilget i 2019 med finansiering fra Norsk forskningsråd. Fra avdelingen har de fleste bidratt i forberedelse og gjennomføring av feltarbeid. I tillegg har flere deltatt i ulike ukentlige og månedlige prosjektmøter. Mer om prosjektet på prosjektets webside hos AMA i Tromsø: SHINE - Universitetssykehuset Nord-Norge (unn.no)
Arbeidsrelatert astma hos ansatte i lakseindustrien	Carl Fredrik Fagernæs har startet et doktorgradsløp med prosjektet. Doktorgradsprosjektet er en viktig del av samarbeidsprosjektet SHINE. I tillegg skal det benyttes noe data fra utredning av lakseastma ved vår egen poliklinikk. Carl Fredrik ble tatt opp i ph.d. programmet for medisin og helsevitenskap ved NTNU fra mai 2021 med Sindre Rabben Svedahl som hovedveileder. Biveiledere er Berit Bang, forsker/professor II, UiT Norges arktiske universitet og Gro Tjalvin, førsteamanuensis/overlege, Universitetet i Bergen/Yrkesmed. avd. Haukeland Universitetssykehus.
PreventAP Forebyggende tiltak for å redusere helseeffekter av luftforurensing	Forskerprosjekt i NFR-programmet Bedre helse. Samarbeid med FHI, IØT, Trondheim kommune, Vegvesenet m.fl. Søkt og innvilget i 2016. Praktisk gjennomføring startet høsten 2019. Publisering i 2021.
Luftforurensning og CVD	Samarbeid med ISM, Trondheim kommune, Hjerteinfarktregisteret, Slagregisteret og NTNU INDØK. Datainnsamling 2021-2022.
Kunnskapsnotat om plantevernmidler	Oppdrag fra Mattilsynet. Rapport skrevet av Anna Nordhammer, Bjørn Hilt og Brit Logstein i 2021.
STUNTH St. Olavsundersøkelsen ny teknologi og helse	Forskningsprosjekt med Sigmund Gismervik og Signe Lohmann-Lafrenz m.fl., se: www.stunth.no . Formålet med studien er å undersøke sammenhenger mellom faktorer i arbeid og ansattes helse i spesialisthelsetjenesten i en tid preget av digital omstilling, samt over tid.
Serologisk sensibilisering mot alfa gal hos tusen deltagere i HUNT»	RAAO-prosjekt med prosjektleder Sveinung Larsen

Våre fremste samarbeidspartnere for prosjektarbeid har i 2021 vært HMS-fagmiljøet ved Institutt for industriell økonomi og teknologiledelse ved SVT-fakultetet ved NTNU, Institutt for samfunnsmedisin og sykepleie ved NTNU DMF, HUNT, STAMI, Ruralis og de arbeidsmedisinske avdelingene i Bergen og Tromsø.

11.2 Publikasjoner

- Tøndell, Anders; Subbannayya, Yashwanth ; Wahl, Sissel Gyrid Freim; Flatberg, Arnar; Sørhaug, Sveinung; Børset, Magne; Haug, Markus. (2021) Analysis of Intra-Tumoral Macrophages and T Cells in Non-Small Cell Lung Cancer (NSCLC) Indicates a Role for Immune Checkpoint and CD200-CD200R Interactions; *Cancers (Basel)*; 2021 Apr 9; 13(8):1788.
- Alnæs, Marie; Storaas, Torgeir; Sørensen, Martin; Styliano, Eva; Tøndell, Anders. (2021) COVID-19 vaccines increase the risk of anaphylaxis. *Tidsskr Nor Legeforen* Feb 16;141(4)
- Jakob, Martina Carola; Santa, Dushica; Holte, Kari Anne; Sikkeland, Inger Johanne; Hilt, Bjørn; Lundqvist, Peter. (2021) Occupational health and safety in agriculture– a brief report on organization, legislation and support in selected European countries. *AAEM: Annals of Agricultural and Environmental Medicine*; Volume 28.(3) s. 452-457
- Moazami, Therese Nitter; Hilt, Bjørn; Svendsen, Kristin V Hirsch; Buhagen, Morten; Dahlman, Hans Jørgen; Øvrevik, Johan; Refsnes, Magne Arnold; Jørgensen, Rikke Bramming. (2021) Inflammatory effects of exposure to different stone types used in Norwegian asphalt. *SINTEF proceedings 2021 (9)* s. 538-545
- Nitter, Therese Bergh; Hilt, Bjørn; Svendsen, Kristin V Hirsch; Buhagen, Morten; Jørgensen, Rikke Bramming. (2021) Association between exposure to different stone aggregates from asphalt and blood coagulability: A human exposure chamber study. *Science of the Total Environment*; Volume 778.
- Austigard, Å. D., Smedbold, H. T (2022): Hydrogen Sulphide (H₂S) Exposure Hazard Assessment: An Algorithm for Generating Exposure Index Based on Direct Instrument Readings. *Annals of Work Exposures and Health*, Volume 66, Issue 1, side 124–129.
- Flottorp, Signe Agnes; Skagen, Knut Mork; Hilt, Bjørn. (2021) Norge må støtte atomvåpenforbudet. *Tidsskrift for Den norske legeforening*; Volum 141.(3).
- Moazami, Therese Nitter; Hilt, Bjørn; Svendsen, Kristin V Hirsch; Buhagen, Morten; Jørgensen, Rikke Bramming. (2021) Hvordan påvirker eksponering for ulike steinmineraler brukt i asfalt koagulasjons- markører hos friske, unge mennesker? *Yrkeshygienikeren* (3): p. 3-7.

11.2.1 Rapporter

- Hilt, Bjørn; Nordhammer, Anna; Logstein, Brit. (2021) Kunnskapsnotat om yrkesmessig eksponering for plantevernmidler og helse. Trondheim: Arbeidsmedisinsk avdeling St. Olavs Hospital, Nasjonalt fagkompetansesenter for landbrukshelse, 73 s.

11.2.2 Innlegg på konferanser

- Austigard, Åse Dalseth; Smedbold, Hans Thore. (2021) Evaluations of direct readings from instruments with different specifications and settings used in a study of hydrogen sulphide (H₂S) exposure. IOHA 2021. International Occupational Hygiene Association; Daegu (Digital). 2021-09-11 - 2021-09-15.

- Reyes-Lingjerde, A., Smedbold, H. T., Drageset, A., Håland, A., Kolstad Morken, A., Romslo Kleppe, E., Hvidsten, O. A. (2021). CO2 Capture and work environmental sampling – lessons learned. Innlegg presentert ved 15th International Conference on Greenhouse Gas Control Technologies, GHGT-15, 5th – 18th March, Abu Dhabi, UAE.

12 Eksterne samarbeidspartnere, verv og oppdrag

12.1 Samarbeid om landbrukshelse

Avdelingen har fra 2008 hatt en faglig samarbeidsavtale med Landbrukets HMS-tjeneste (LHMS), den gang på Kongsberg. Avtalen innebar utveksling av informasjon og faglig bistand innen arbeidsmedisin og yrkeshygiene. En av hensiktene med avtalen var at avdelingen på litt sikt skal forsøke å styrke kompetansen og prosjektvirksomhet innen landbruk og helse. I 2016 ble avtalen videreført med Norsk Landbruksrådgivning (NLR-HMS), etter en omorganisering av LHMS. I 2021 ble det gjennomført et digitalt undervisningsopplegg for HMS-rådgiverne i NLR-HMS, med vekt på plantevernmidler og forebyggende tiltak, se avsnitt 8.2, Eksterne foredrag.

12.2 Avdelingens verneombud og tillitsvalgte

Verneombud: Lena Brødreskift

Tillitsvalgt overleger: Toril Synnøve Nilsen

Tillitsvalgt LIS-leger: Hilde Brun Lauritzen

12.3 Eksterne verv

Bjørn Hilt:

- Oppnevnt medlem av Managing committee, EU Cost prosjektet 16123, Safety and risk management in agriculture. (2016-2021)
- Faglig medarbeider i arbeidsmedisin, Tidsskrift for Den norske legeforening
- Styreleder International Physicians for the prevention of nuclear war. Til April 2021.
- Speaker of the International Council for International Physicians for the prevention of nuclear war. Fra April 2021.
- Styremedlem i Norske leger mot atomvåpen
- En av to norske NFR-oppnevnte representanter i EU COST action 16123 Sacurima for å utvikle gjensidig forståelse og kontakter om HMS i landbruket i Europa.

Siri Slåstad:

- Leder av og NAMFs representant i Legeforeningens Sakkyndig komite for kompetanseområdet i allergologi.
- Medlem i Lungelegeforeningens (NFL)s Utvalg for arbeidsmedisin

Toril Synnøve Nilsen:

- Programkomiteen for Midtnorsk forum for arbeidsmedisinere

Sindre Rabben Svedahl:

- Medlem i Legeforeningens spesialitetskomite i arbeidsmedisin.

Hans Thore Smedbold:

- Leder av Norsk Yrkeshygienisk Forening (fra november 2021)
- Medlem av fagrådet i Norsk Yrkeshygienisk Forening
- Medlem av redaksjonsrådet for «Yrkeshygienikeren» (fagblad for Norsk Yrkeshygienisk Forening)
- Styremedlem International Occupational Hygiene Association (IOHA)
- Medlem av CEN / TC 137 WG 2
- Fagredaktør Yrkeshygiene. Store Norske Leksikon (SNL)
- Redaktør for nettstedet Yrkeshygiene.no